

folyt régészeti ásatás, amely során Fonyód, Vasúti-dűlő 2. (Mérnöki telep, M7/S-34) lelőhelyen több régészeti korszak (rézkor, bronzkor, római kor, Árpád-kor) objektumai kerültek elő. A vezetéktől érintett területtől északra 2005-ben bronzkori településrészletet tártak fel.

2007. november 5-én objektumokat találtunk a gázvezeték árkában, majd november 8-ig 8 objektumot találtunk: 4 bronzkori objektumot figyeltünk meg a terület É-i részén. Ezek kapcsolatban lehetnek a vezetéktől É-ra talált bronzkori teleppel. A terület középső harmadában két Árpád-kori gödröt, a D-i részén egy Árpád-kori külső kemencét találtunk. Ezek az S-34 lelőhelyen feltárt Árpád-kori objektumokkal lehetnek kapcsolatban. A szennyvízvezeték árkában november 16-án találtunk egy bronzkori objektumot.

Munkatársak: Cserép Tamás, Balla Krisztián technikusok.

MOLNÁR ISTVÁN

132. Gárdony határa

(Fejér megye) B, Kö

A Velencei-tó Környéki Többcélú Kistérségi Társuláshoz tartozó településeken 2007 tavaszán végeztünk terepbejárást a tervezett felszíni vízrendezéshez készítendő kulturális örökségvédelmi hatástanulmány részeként.

Deák utca–Szemere utca: A Deák utca páros oldalához kapcsolódó Szemere utcai telkeken és a Szemere utca túlsó, páratlan házszámú telkeiben bizonyos szántott, illetve vetett veteményeseiben tudtunk csak vizsgálni. Megfigyeltünk egy lelőhelyet, amely őskori (bronzkori), illetve késő középkori telepmaradványokra utal. A lelőhely ÉNy-i megfigyelhető része a Deák Ferenc utca 36. (Hrsz.: 2223/4). Valószínűleg a lelőhelyhez tartozik, de fedettsége miatt egyelőre bizonyíthatatlan: a Deák utca 28–34. sz. telkek (Hrsz.: 2234/6, 2232/7, 2230/5, 2227/3); a 28. és 30. sz. mögött, már a Szemere utcában lévő veteményes parcellák (Hrsz.: 2234/8, 2232/9); a 2234/8-al szemközti telek (Hrsz.: 2234/10); a Kossuth u. 41. sz. ház hátsó kertje és az annak folytatásában lévő Szemere utcai telkek (Hrsz.: 2239/8–10); továbbá a 2237/11–13 hrsz. telkek.

A lelőhely minden bizonnyal az említett telkeken túl is terjed, teljes kiterjedése a környező beépítettség, fedettség miatt nem volt megállapítható.

Templom melletti dűlő: A terület az egykori Nádas-tóba torkolló vízfolyás K-i oldalán emelkedő magaslaton fekszik a Temető melletti dűlőben, Dinnyés DNy-i szélén. A Ny-i oldalon a D-i utolsó parcellák szántottak (Hrsz.: 040/84, 91), itt középkori településre utaló kerámiatöredékeket gyűjtöttünk. A lelőhely a telkek végében futó földút és a vízfolyás közötti szántásban is megfigyelhető volt, egészen a temető mögötti sarokban is, ahol már római kori töredékek is voltak. A lelőhelyet D-en csak a gázvezeték nyomvonaláig jártuk be, de minden bizonnyal a vízfolyás mentén hosszan folytatódik tovább. A temető szélén lévő sáv gázos volt, de itt is láttunk leleteket. A lelőhely jelenlegi ismereteink szerint

a következő telkeket érinti a belterületen: 8437–8444, 8428, 040/57–58, 65–66, 75–76, 83–84, 91, külterületen: 039/49. A lelőhely kiterjedhet egészen a Kossuth utcáig K-i irányban, valamint D felé a Temető melletti dűlő többi részén is.

SOMOGYI KRISZTINA

133. Gávavencsellő, Lónyai-csatorna

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) N, A, H

2007. március 9-én helyszíni szemlét végeztünk Gáva határában. A Lónyai-csatorna torkolati műtárgyának építése kapcsán 2006 augusztusában megbolygatták a lelőhelyet. Akkor a múzeum a további munkavégzést leállította. Most megállapítottuk, hogy a földkitermelés valóban leállt, viszont egy adag kitermelt földet elszállítottak. Mivel a humuszban, a kiszedett résztól É-ra és Ny-ra három ponton 5. századi fibulát, avar szíjvéget, honfoglaló veretet találtunk, feltétlenül szükséges a terület további ellenőrzése. Ugyanakkor elképzelhető az is, hogy a régi gát építéskor esetleg bolygatták a lelőhelyet is, ha a gát környezetéből feltölték arra a földet.

ALMÁSSY KATALIN – BOCZ PÉTER – BACSKAI ISTVÁN

134. Göd-Bócsaújtelep, késő római erőd

(Pest megye) Ró

A Göd közigazgatási területéhez tartozó Bócsaújtelep belterületén, a Balassi B. u. 3 sz. ház kertjében (Hrsz.: 6408) 2007. július 30. és augusztus 10. között folytattuk az alaprajzi kitűzés stádiumában megakadt késő római erődépítkezés feltárását. A nyolcadik ásatási évadban a tavaly abbamaradt munkálatokhoz kapcsolódva az erőd É-i falvonulatának K-i végén feltételezhető torony megtalálását, és amennyiben lehetséges, régészeti kutatását tűztük ki célul. A kert Ny-i végében két kutatóárokkal átmetsztük az erőd fal alapozási síkjába rakott párhuzamos kősorokat, bár az udvaron álló öreg eperfa sűrű gyökérzete nem tette lehetővé mindenhol a feltárásukat. Az utcafronti kerítés vonalától 34 m távolságban kitűzött harmadik árokban előkerült a keresett kerek torony körívének egy szakasza. Ez alapján már ki lehetett tűzni azt a két nagyméretű szelvényből álló rendszert, amellyel a toronynak megközelítőleg kétharmadát sikerült feltárnunk. Az ásatás eredményei az alábbiakban foglalhatók össze.

A kitűzött É-i falvonulat K-i végén elhelyezkedő harmadik feltárt torony is az alaprajzi kitűzés stádiumában maradt.

A kerek alaprajzú toronyba csak Ny felől csatlakoznak be az erőd fal alapozási síkjába lerakott párhuzamos kősorok, K felé azonban ilyen kősorok már nem ágaznak ki belőle.

E torony esetében is megfogható a kétperiódusú, pontosabban kétszeres kitűzés. A 46. sz. szelvénybe eső körív egy szakaszán a korábbi kitűzés kősorától 20–30 cm-rel a torony belseje felé, más technikával a

torony külső alapozási síkjában újból elkezdték lerakni a körívet. Hosszabb szakaszon azonban csak a – II. toronynál már tapasztalt – újrakitűzés körzésének cca. 10 cm széles sávja látszik. A 47. sz. szelvényben az első periódusú kitűzés gondosan rakott kőszora – ott ahol modern beásások azt nem pusztították el – magasan, a mai felszíntől már 20 cm mélyen megőrződött. Mindez arra utal, hogy az újrakitűzésre csak azokon a szakaszokon volt szükség, ahol vagy szándékos rombolás pusztította el a kőszor felső köveit, vagy esetleg azok már bele sem kerültek a számukra kiásott árokba.

Az ásatás során a korábbi években megszokott késő római bélyeges téglatípusok kerültek elő, amelyek az ún. OFARN csoportba tartoznak vagy a legio X gemina magistri figlinariumait nevezték meg.

MRÁV ZSOLT

135. Gödöllő, Dózsa György út (Pest megye) Sza, A

2007. augusztus 1–24. között próbafeltárást végeztünk a város ÉNy-i szélén, a Rákos-patak mellékpatakja melletti domboldalon, 2,6 ha nagyságú területen (Hrsz.: 1159, 1160/2, 1161–1169, 1171/1). A tervezett építkezés közvetlen szomszédságában található áruház helyén 2003-ban folyt feltárás, melynek során szarmata és kora Árpád-kori település objektumai kerültek elő. A felszíni leletek alapján a lelőhely továbbhúzódik a mostani építési területre. A feltárás során egymástól 10 m távolságra 12 db gépi kutatóárokot húztunk. Az árok szélessége 2 m, irányuk ÉK–DNy volt, a domb felső része felől húzódtak a patak felé. A kutatóárkokkal érintett terület nagysága 4086 m². A felső humuszos réteg eltávolítása után a sárga, illetve vörösesbarna talajon régészeti objektumok foltjai rajzolódtak ki. Az objektumok az egész építési területen előfordultak, a terület D-i részén sűrűsödtek. Funkciójuk szerint földbe ásott épületnek, hulladék- és tárológödörnek, árkoknak és anyagnyerőhelyeknek határozhatók meg. A nagy mennyiségű leletanyag (kerámia és állatcsontok) alapján az objektumok többsége szarmata településhez tartozik. A kerámia túlnyomó része kézzel formált, de előfordulnak a jellegzetes, szürke színű, korongolt szarmata darabok, és vannak terra sigillata töredékek is. Az objektumok kisebb része avar kori, az ezekből előkerült, kézzel formált kerámia keltezését a jellegzetes hullámvonalas díszítésű darabok erősítik.

KÖVÁRI KLÁRA

136. Gödöllő, 34. sz. lelőhely (MRT 12. k. 10/34 lh.) (Pest megye) R?

2007 júniusában próbafeltárást végeztünk a korábbi topográfiai adatok alapján az autópálya nyomvonalába eső régészeti lelőhelyen. Az előzetes terepbejáráskor szarmata kerámiatöredékek kerültek elő, ami alapján a

Bolonka-erdő alatti, ÉNy–DK irányú völgy D-i oldalán lokalizálták. A megjelölt lelőhely autópálya nyomvonalába eső területének É-i szélén nyitottunk kutatóárokot, melyben régészeti jelenség nem mutatkozott; előkerült 3 rézkori kerámiatöredék, mely valószínűleg erózió útján került ide. A rézkori kerámia alapján a feltárással érintett völgy fölötti dombon valószínűsítünk eddig ismeretlen rézkori lelőhelyet.

MÉSZÁROS ORSOLYA – REMÉNYI LÁSZLÓ

137. Gönyű, Nagy-Sáros-dűlő (Győr-Moson-Sopron megye) Ró

2007. március–áprilisban próbafeltárást, majd június 20. és augusztus 30. között megelőző feltárást végeztünk beruházáshoz kapcsolódóan. A próbafeltárási eredményei alapján egy több periódusú őrtorony (burgus) jelenlétével számoltunk. Az 5080 m²-nyi terület feltárása során azonban egy 335 m² alapterületű, többhelyiséges épület maradványai kerültek elő.

Az épület falainak kőalapozása az épület déli részén az alapozás felső szintjéig bolygatatlan állapotban vészelte át az elmúlt majd' kétezer évet. Az alapozások mintegy fele ugyanakkor falkiszedés formájában jelentkezett: az alapok köveit, ásatási megfigyeléseink szerint, még a római korban kiszedték. Az épület alaprajza meglehetősen deformált, a falak nem minden esetben derékszögben találkoznak, így az épület alaprajza enyhén trapéz formát ölt. Az épület délre (a limesút felé) nyíló bejáratától jobbra és balra egy-egy helyiség rizalitszerűen előreugrik (méretük nagyjából 4×4 m), a bejárat előtt megfigyelhető két cölöplyuk alapján azonban a kiugró helyiségek között a bejárat előtti terület is fedett volt. A két előreugró helyiség mögött egy-egy hasonló nagyságú helyiség figyelhető meg, míg az épület hátsó részében nagyobb udvar és talán keskeny tárolókamrák feltételezhetők.

A bejáratától jobbra található helyiségben egy kőből és téglából épített tűzhelyet tártunk fel. A konyha funkciót erősíti az a tény is, hogy a lelőhelyről származó konyhai kerámia (mortarium-töredékek, fazekak, terra sigillata stb.) nagyobb részét ezen helyiség környezetében találtuk.

A felmenő falak vályogból készültek, amit a kőalapozás keskeny volta (60 cm) mellett az épület körül és a kerítőárkokban megfigyelhető, nagy mennyiségű, planírozott agyagréteg, egyes esetekben vályogtégladarabok is bizonyítanak. A planírozásra a római korban, az épület szándékos felszámolása során került sor.

A vályogfalas épület teherbírását cölöpszerkezettel erősítették meg, amire a sorokba rendeződő, nagyméretű cölöplyukak utaltak. A cölöplyukok, bár szuperpozíciót nem figyeltünk meg, arra utaltak, hogy az épület hátsó fertályán bizonyos belső strukturális átrendezésre került sor, azaz minimum két fázissal számolhatunk az épület fennállása során.

Az épület teteje cseréppel fedett volt, amit a feltárási során előkerült óriási mennyiségű tegula- és imbrex-